

BIZTONSÁGPOLITIKA

GEORGE W. BUSH ELNÖK

KORSZAKVÁLTÁSI STRATÉGIÁI

Csabai György¹

Motto: „A stratégia a háborúban és a hadviselésben az összes források alkalmazásának a tudománya és művészete, mégpedig azért, hogy elérjék a háború, a hadviselés céljait.”

- A szerző-

Az Amerikai Egyesült Államok hivatalban regnáló adminisztrációi a törvényi felhatalmazások alapján, az esedékes elnökváltások után, rendszeresen kidolgozzák és elfogadtatják a törvényhozással a határozatokban és más jogi formákban azokat az uniós elgondolásokat, szándékokat, terveket, cselekvéseket, amelyek a függetlenség, a demokrácia, a szuverenitás, a piacgazdaság, szabadság, az emberi jogok és más elvárások tekintetében ilyen, vagy olyan mértékben fontosnak tartanak a Wild - West térségében.

Ráadásul ezek az ún. Újvilági atlanti stratégiai dokumentumok alapvető fontosságúak.

Rangsorolásuk és kisugárzásuk révén elsősorban meghatározók az amerikaiaknak, másodsorban az európaiaknak, harmadsorban az ázsiaiaknak, negyedsorban az afrikaiaknak, ötöd sorban az ausztráloknak és az új-zélandiaknak.

Természetesen ez a sorrend alkalmanként és esetenként felcserélődik. Erre az indonéziai Balin 2002. október 12-én, majd a moszkvai Dubrovka színházban, aztán 2002. november 28-án Kenyában, ismételten Izraelben és 2002. december 27-én csecsenföldi oroszbarát kormány ellen végrehajtott terrorista műveletek szolgálnak elrettentő példaként. A nemzetközi transznacionális és aszimmetrikus terrorcselekmények bel- és külpolitikai kihatásai alapján *Megawatti Sukarnoputri* indonéz elnök elrendelte, *John Howard* ausztrál külügyminiszter szerint Ausztráliában pedig elkezdték a jelenlegi nemzetbiztonsági politika felülvizsgálatát.

¹ Dr. Csabai György PhD, a hadtudomány kandidátusa, nyá. alezredes, az MH ÖLTP Tudományszervező Szekciójának tagja.

Oroszország a terrorizmus elleni kíméletlen küzdelem útját választotta és az Iraki Szabadság Hadművelet (Operation Iraqi Freedom) kezdetén bejelentette, hogy átdolgozza biztonsági- és katonai doktrínáit. Izrael is módosítja katonai doktrínáját.

Áttérés a Clintoni felfogásról a George W. Bush elnök doktrinális nézetére

Századfordulónk, amely egybeesett az ezredfordulóval is és amelynek kezdetén az átalakuló, azaz a XXI. századi USA vezetésű nemzetközi rendszerben, ha úgy tetszik az új koncert típusú rendszerben, közismertebb nevén a mai világrendben a legbefolyásosabb cselekvők, azaz aktorok a piaci demokráciák. Aztán az ilyen megközelítés fényében a demokratikus piaci demokráciákat követik az átmeneti állapotban lévő országok. A sorban a latorállamok, azaz a haramia vagy gázságokat elkövetők országok jönnek. Utánuk a kudarcos államok, végezetül pedig ezt a besorolást zárják a nem állami cselekvők (NGO-ok). Végül idesorolom például az al-Kaidát is.

Az előző felosztásom szerinti a mintegy négy globális trendnek, ha úgy tetszik irányzatnak a kisugárzó hatásai kikerülhetetlenek, bár a globalizáció elleni tiltakozó megnyilvánulások úgy a nemzetközi, mint a hazai tekintetben (párizsi, New-Yorki, budapesti, prágai) egyre ellentmondanak a nemzetközi kooperációnak. Ezek az ún. szerteágazó, ma még csak alig felbecsülhető pénzügyi,- gazdasági,- állam- és magán hatalmi, továbbá a nemzetközi kapcsolatokon alapuló igen összetett biztonságpolitikai komplex hatások pedig eltérő módon jutnak kifejezésre.

Nevezetesen: (1) a globalizációban, (2) a demokráciában, (3) fragmentációban, azaz a darabokra töredezésben és (4) a biológiai, a vegyi, a radiológiai és a nukleáris fegyverek és hordozóeszközök elterjedésének, ha úgy tetszik a proliferációjának megelőzésében és megakadályozásában. Miközben a XXI. századunkat más és egyéb érdekes tudományos és technikai vonásokkal is jellemezhetnénk, de az akkori állapotában, azaz **a 2001. szeptember 11-én bekövetkeztek, a nemzetközi transznacionális megaterrorizmus váratlan, ha úgy tetszik az amerikai légtérből, az a szövetségi adminisztráció közvetlen közeléből, azaz a felette lévő rétegből mért csapásai. Ezek a váratlan csapások az addig irigyelt újvilág reprezentatívan büszke, New Yorkban és a Washington D.C.-ben felállított intézményeire, az ún. „gravitációs központokra lettek mérve.”** Pontosabban szólva két utasszállító repülőgép bele repült ún. „légi csapás-

ként” a Világkereskedelmi Központ két toronyépületébe és egy *polgári utasszállító repülőgép* a Pentagon szárnyába. A negyedik kiszemelt célra mért csapást az utasok életük feláldozásával megghiúsították. Ezek a repülőgépek menetrendszerinti belföldi amerikai járatok voltak. A jelenlegi, azaz a XXI. századi terrorista műveletek transznacionális, aszimmetrikus és nemzetközi karakterükben talán azt is sejtetik számunkra, hogy a jövőbeni esetleges terrorista műveleti csapások a váratlanság, az aszimmetria, a sebezhetetlenség, a világhír és a félelem mezsgyéjén fognak mozogni.

A nemzetközi terrorista csoportok az új funkcióikat a transznacionális környezetben a fonákok és a töredékek, a modellszerű műveleteik révén megkeményítik, taktikájuk a szükséges „*fegyverzet*” és végrehajtási módszereik környezet- konform kombinálásán fog alapulni a kívánt káosz és rettegés elérése érdekében. Csak emlékeztetnék arra, hogy a 2001-es nemzetközi terrorista műveletek időszakában az amerikai elnök délen, azaz Floridában tartózkodott. Abban az esetben az amerikai állami vezetés *Dick Cheney* alelnök kezében összpontosult. A 2002. októberében az ázsiai indonéziai Balin „*a turisták földi paradicsomában*” végrehajtott, közel kétszáz ember életét követelő merénylet, majd *a grozniji kormány-épület* felrobbantása után az emberekben rettegéssel tudatosult az, hogy ma a Föld egyik szöglete sem, így az amerikai földrész után Indonézia vagy akár Ausztrália vagy újra Afrika sem sérthetetlen a kitervelt terror-támadásokkal szemben. Mi maradt,- kérdezheti az olvasó? Vagy ahogy az oroszok mondják: „*a csecsen terroristák már Moszkva szélén és Groznij központjában álltak*”. Az egész világon növekszik a félelem.

Az amerikai WILD –WEST- és válasz: harci ménre ülni, hadjáratba menni és győzni

A XXI. század elején a regnáló amerikai elnök, George W. Bush (aki nem más, mint a George H. W. Bush volt elnök fia) egy rövid helyzetmegítélés után – amelyet az elnöki vezetési helyen és a válságteremben végzett el–, azonnal visszatért Washington D.C. –be. Az ún. megaterrorista légi csapások utáni mentések és a katasztrófák következményei felszámolásának lázában és a sebezhetetlenség mítoszának véget értevel George W. Bush elnök az általános uniós támogatás közepette kihirdette a globális hadjáratot a nemzetközi terrorizmus ellen.

Ez a hadjárat a **Tartós Szabadság Hadművelet** megnevezést viselte. *Az amerikai elnök beszédében* azt is kihangsúlyozta, hogy 2001. szept-

tember 11-ike **felosztotta a világot barátokra és ellenségekre**. A kialakult helyzetben a NATO érvényesítette a **Washingtoni Szerződés V. cikkelyét** és azonnal öt AWAX típusú repülőgépet vezényelt az USA területére, amelyet aztán később visszavevényeltek. Az amerikai adminisztratív intézkedések kihatottak a globális **Új Világ** és az **Új Gazdaság** meggannyi szférájára. A régi atlanti szövetségesek megnyilvánulása mellett kiemelkedő volt az orosz **Putyin elnök** csatlakozása a terrorista ellenes nemzetközi koalícióhoz. Az amerikai belpolitika hatásaként az elnök **Henry Kissingert**, volt külügyminisztert bízta meg annak a bizottságnak a vezetésével, amelynek a feladata az, hogy megállapítsa valamely állami szervezet mulasztását.

Az amerikai választást megnyert és George W. Bush által vezetett, újonnan felállt amerikai adminisztráció a nemzetközi terrorizmus ellen meghirdetett hadjáratot felosztotta a következő alapvető fázisokra: (a) a **diplomáciaira**, (b) a **pénzügyire**, (c) a **katonaira**, (d) a **jogira**, (e) a **humanitáriusra**, (f) a **belbiztonságira**, (g) a **szeptember 11-ei túlélők** megsegítésére, (h) az **iszlám hívők érzékenységének** figyelembevételére, (i) a **Tartós Szabadság Hadműveletre** és (j) az **Iraki Szabadság Hadműveletre**.

Az Amerikai Egyesült Államok létrehozott és irányított nemzetközi alkalmi katonai koalíció szinte **„menetből”** előkészítette és végrehajtotta az Afganisztán elleni **Tartós Szabadság** fedőnevű hadművelet első szakaszát. A különleges terep- és éghajlati viszonyok között végrehajtott összhaderőnemi hadművelet - amelyben kiemelkedő szerephez jutott az Északi – szövetség, a légierő, a különleges kötelékek - fokozatosan átalakult barlangi – kereső és kutató-rendfenntartó tevékenységgé, illetve **„vadászattá.”**

Nehezebben ment az **Iraki Szabadság Hadművelet** szövetséges kereteinek diplomáciai és katonai feltételeinek megteremtése és az iraki háborús színtérhez történő hozzáférés körülményeinek biztosítása. Ebből fakad az a megállapításom, hogy **a folyamatosan módosuló világrendben csak az Amerikai Egyesült Államok elkötelezett szövetségesei gyakorolhatnak hatást Amerikára**. Az elemzéseim alapján kitűnik az, hogy az új világrend ismét és továbbra is kétpólusú lesz. Az egyik, a **demokratikus államok pólusát a „rend világa”, a másik pólust pedig a gázságot elkövető, lator és haramia, azaz kudarcos államok „káosz rendből álló világa” fogja képviselni**. Az első természetesen az USA szupramációja mellett. Az afgán helyzetben a német kormány nagy szerepet játszott a politikai rendezésben, majd a katonai erők felállításában. A Magyar Honvédség pedig az új afgán haderő katonai felszerelésé-

hez és békefenntartáshoz járult hozzá. A nemzetközi helyzet módosulása következtében az amerikai egyesített vezérkar és a **központi parancsnokság** felgyorsított ütemben tervezte és szervezte az új típusú hadviselést Irak ellen. A dossziék szerint Irak biológiai, vegyi -és nukleáris képességek kifejlesztését forszírozta nagy titokban. Az iraki vezetés megdöntéséhez szükséges katonai erőket és eszközöket, illetve a kijelölt előretolt központi-, összhaderónemi és légi vezetési pontokat az ázsiai térségbe és a tengerekre csoportosították át.

Ez alatt az amerikai elnök az ENSZ közgyűlésben elmondott nagy visszhangú beszédében világossá tette az USA célját, a jelenlegi iraki rezsim megdöntését. Ebben az időben az amerikaiak és az angolok, – ahogy mondják a *két „B,”* azaz *George W. Bush és Tony Blair* - elszántan folytatatták az **ENSZ-ben**, főként a **Biztonsági Tanácsban** az iraki beavatkozást ellenzők megoldozását és szükséges támogatások megszerzését, a hazai és a külföldi egyetértések elérését, elsősorban azért, hogy azok előbb vagy utóbb kiváltsák a kellően optimális hatásokat. **Az ENSZ BT 1441-es** határozata új helyzetet teremtett. A *Hans Blix* által vezetett ellenőrző bizottság sikertelen munkája után elkezdődhettek az Irakra mért megelőző csapatok, amelyek Irak teljes leszereléséhez vezettek.

A történelmi hűség szerint az elnöki öt pontos követelés után a kongresszus 2002. október 10-én 296:133 arányban, majd a szenátus 77:23 arányban megszavazta az Irak elleni katonai fellépést lehetővé tevő határozatot. Felgyorsult a nemzetközi koalíció építése. *Donald H. Rumsfeld* védelmi miniszter szerint **a küldetés határozta meg a koalíciót**. Ez egy új megközelítési kiindulópont. Ezalatt az USA Nemzeti Felderítő Hivatala szorgos munkával, 2002. októberétől már óránként ellenőrizte az úrból az iraki területen végbemenő mozgásokat, változásokat és adja át a fegyveres erőknek az állandó és a változó információkat. **Az Iraki Szabadság Hadművelet elé nyolc célt tűztek ki, amelyeket folyamatosan valósítanak meg, az „enemy number one”, azaz Szaddám Huszein és köre ellenére**. Ez az önkényuralmi kör 1991-től 14 ENSZ határozatot vett semmibe.

A nemzeti biztonsági stratégia új alapvető prioritása: a megelőző csapás

A világpolitikában és a jelenlegi nemzetközi rendszer szenzitív kérdéseiben nem kevés gyakorlati tapasztalatokkal és elméleti ismeretekkel rendelkező családból származó George W. Bush elnök és közvetlen munkatársai kikényszerítve, történelmi lehetőséget kaptak a sorstól egy

új amerikai nézetrendszer kimunkálására. A G. W. Bush elnök és apja volt beosztottja és barátja, Dick Cheney jelenlegi alelnök - korábbi védelmi miniszter – az amerikai adminisztrációt és a biztonságot érintő és a XXI. századra kiható alapidokumentumokat kidolgozó munkálataikat felgyorsították. Az apja súlyos politikai örökségét magával cipelő fiú, George W. Bush-, az adminisztrációja iránt, valamint az amerikai és nemzetközi elvárások nyilvánvalóbbá tették az elkerülhetetlenül meglependő, igen összetett, egyrészt amerikai, másrészt nemzetközi kihatásokkal együtt járó lépéseket. Erre azért kényszerültek, mert az újvilágban, a szabadság és jólét álmainak kontinensén örökre vége lett az amerikai sebezhetetlenségnek.

George W. Bush elnöknek három alapvető amerikai meghatározó politikai csoportosulás felfogását és nézetrendszereit kellett megfontolás tárgyává tenni. Először úgymint a Colin Powel külügyminiszter által vezetett és mérsékelt multilateralistákat. Másodszor a Dick Cheney és Donald Rumsfeld körüli realista unilateralistákat, míg harmadszor a Paul Wolfowitz köré csoportosuló neokonzervatívokat. Az iraki helyzet kezelésében szelíden veszített Colin Luther Powel által félmjelzett elit-csoportosulás. Továbbá az amerikai jogi szabályozók szerint az elnök váltáskor úgyis egy sor területen új szabályozók kerülnek kidolgozásra. Mivel az események ezt a tevékenységet kvázi Wild-West lovas ütemben felgyorsították, hozzá még egy sor új dokumentumot is adaptáltak. Ezért a következőkben ezen a dokumentumok lényegét ismertetem. Meggyőződésem az, hogy ezek a tartalmukban és kihatásaikban is új amerikai állami dokumentumok nemcsak meghatározók, hanem mérvadó is a nemzetközi relációkban és kapcsolatokban, beleértve ezekbe a huszonegyedik századi kiterjesztett stratégiai gondolkodást, a stratégiai kultúrát, sőt a haderőreformot és olyanokat, mint a kereskedelem, a pénzügyi befektetések és globális logisztika intézményrendszerek, az új gazdaság, stb.,. Az új amerikai különféle stratégiák több vonatkozásban kihatnak az atlanti szövetség stratégiai koncepciójára, amelyet Prágában 2002. novemberében megtartott NATO állam-és kormányfők csúcstalálkozóján fogadtak el, más határozatokkal együtt.

Az amerikai konzervatív *George W. Bush elnök* az ún. megelőző csapásról vallott elvi felfogását meghirdette a **West Point-i Katonai Akadémia** 2002-es avatandó hallgatói ünnepségén.

Ezért kitérőként, de ezúton is ajánlom azt, hogy ez a sajátos, hagyományteremtő módszer idehaza is követendő legyen.

Tehát a javaslat a magyar stratégiák és doktrínák életbeléptetésére a következő: *a magyar nemzeti biztonsági stratégiát és a magyar védelmi stratégiát az államfőnk, vagy a regnáló kormányfőnk a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem hallgatóinak éves kibocsátó ünnepségén (ünnepélyesen) jelentse be és hirdesse meg. Aztán a honvédelmi miniszter, vagy megbízásából a vezérkar főnöke például a légierő doktrínáját Veszprémben, a szárazföldöt Székesfehérváron, az összhaderőnemi logisztikai doktrínát a „logisztikusok” napján a budapesti Összhaderőnemi Logisztikai és Támogató Parancsnokságon léptesse életbe, azaz ünnepi állománygyűlés keretében hirdesse ki.*

Visszatérve az új amerikai stratégiákra, megemlítem, hogy a szokásjogból kiindulva e felfogás alapján a **politikai stratégia az ún. Bush doktrína elnevezést kapta**, és azt is viseli. *“Ezáltal lett a hivatalos politika része a „megelőző csapás”.* Formailag az **USA Nemzeti Biztonsági Stratégiája (The National Security Strategy Of United States)** 25 oldalas alapidokumentum, amelyet az elnök 2002. szeptember 17-én hagyott jóvá.

Az USA Nemzeti Biztonsági Stratégia szerkezeti felépítése a következő: a mintegy két és féoldalal elnöki előszó után kilenc fejezet rögzíti a tartalmi mondanivalót. *Az USA Nemzeti Biztonsági Stratégiájának egyes fejezeteinek az alcímei a következők.* **Az első:** az új amerikai stratégia nemzetközi kilátásai. **A második:** a humán törekvések támogatói. **A harmadik:** megerősíteni a globális terrorizmus elleni szövetséget és barátainkkal együtt legyőzni azt, illetve megelőzni a csapásokkal. **A negyedik:** a regionális konfliktusok rendezésébe bevinni az új elveket. **Az ötödik:** megelőzni, az ellenséget abban, hogy az amerikaiakat és a szövetségeseit, aztán a barátait tömegpusztító fegyverekkel fenyegetse. **A hatodik:** megakadályozni azt, hogy lángra gyűjtsák az új korszak gazdasági növekedését a szabad piac és a szabad kereskedelem révén. **A hetedik:** fejleszteni, és kiépíteni a nyílt társadalom és a demokrácia infrastruktúráját. **A nyolcadik:** továbbfejleszteni más fő globális erő központokkal a közös fellépéseket. **Végül a kilencedik:** az amerikai nemzeti biztonsági intézmények átalakítása a lehetőségek és a XXI. század kihívásai figyelembevételével. Kihangsúlyozom azt, hogy az Amerikai Egyesült Államok szuverenitásának és függetlenségének egyik alapvető garántálója - az Alkotmány után - az USA mindenkori, így a mostani **Nemzeti Biztonsági Stratégiája**. Ugyanis ez az alapidokumentum valójában országos és szövetségi szinten biztosítja az alapvető amerikai nemzeti értékek artikulálását és feladatokat szab a szövetségi, állami és helyi intézmények-

nek, miközben megvilágítja az amerikai érdekeket és nézeteket, úgy hazai, mint nemzetközi relációkban.

A 2002. szeptember 17-én életbeléptetett új Nemzeti Biztonsági Stratégia előírása szerint az USA elveti az elrettentésen (deterrence) és a feltartóztatáson (containment) alapuló régebbi nézetrendszereit. A fenti megfontolásokból kiindulva írták alá az **USA és Oroszország elnökei** a legújabb megállapodást a hadászati fegyverek további csökkentéséről. A **George W. Bush** elnök nevével fémjelzett amerikai nemzeti biztonsági stratégia fókuszába a **megelőző csapást** helyezte. Ez a szokatlan felfogás érvényes minden olyan helyzetben és esetben, amikor az Amerikai Egyesült Államok biztonságát, vagy nemzeti érdekeit akár valamely ország, akár valamely nemzetközi terrorista szervezet fenyegeti. Az USA deklarálta, hogy a jövőben a katonai erejét és más képességét nem fogja felhasználni az ún. egyoldalú előnyök kikényszerítéséhez. Ezzel együtt az USA támogatja a regionális egyensúlyokat. Például Észak - Kelet Ázsiában és Dél – Kelet Ázsiában is. ***Az Észak-Koreai eset az atomfegyver tekintetében többdimenziós megoldást sejtett és helyezett kilátásba.*** Feltehetőleg az USA katonai és más képességei az esetleges potenciális ellenfeleket elriasztják az agresszív szándékú és típusú fegyverkezéstől, miközben az Egyesült Államok megőrzi ezeken a területeken kivívott globális hegemóniáját. ***Ezt az új biztonsági koncepciót elemezve úgy gondolom, hogy ennek kizárólagos próbaköve, azaz az amerikai pudिंग próbája az iraki rezsimváltás lett.*** Aztán a történelem fogja megítélni az igazságot, a valóságot és a részleteket is - ahogy **Márai Sándor** írja a „**A gyertyák csonkig égnek**” című regényében. (Megjegyzem nem szó szerinti az idézet, mert az igazság nem a valóság, a részlet pedig nem az igazság). Emiatt továbbra is központi helyen szerepel az emberi szabadságjogok érvényesülésének elősegítése, a demokratikus szabadság kiteljesítése és lehetővé tétele az ázsiai és más térségekben.

A funkcionális stratégiák: új válaszok és prevenciók a kihívásokra és a veszélyekre

A fentebb bemutatott az új amerikai nemzeti biztonsági stratégiára alapozva, szinte azzal párhuzamosan kerültek kimunkálásra és bevezetésre a többi, ma már hatályos és funkcionális, azaz ágazati stratégiák. Ezek közül is – a jelentősége és a kialakult helyzet miatt- első helyre teszem az Amerikai Egyesült Államok történetében első alkalommal éjjel-nappali munkában kidolgozott és életbeléptetett ún. **Belbiztonsági Stratégiát.** (**The National Strategy for Homeland Security**). Az amerikai **belbiz-**

tonsági stratégia küldetését képezi a hazai vagy hátszágai, avagy honi, ahogy ők mondják a belbiztonsági biztonság garantálása minden lehetséges eszközzel. A belbiztonsági dokumentum, -mint teljesen új stratégia -összetevődik az ún. végrehajtó összegzésből, aztán a bevezetésből, majd az államokat érintő veszélyek felsorolásából, a sebezhetetlenségből, a hírszerzésből, a határokból, a szállítási biztonságról, a hazai ellenterrorizmusból, a védelemből, a katasztrófa elhárításból és a készenlétből, illetve végezetül a felelősségből. *A fentiek után megismerjük a belbiztonsági alapokat.* Tételesen a jogot, aztán a tudományt és a technológiát, valamint az információit, a nemzetközi együttműködést, továbbá a költségeket, aztán az olyan következtetéseket, mint a prioritások és a jövő.

A belbiztonsági stratégia újszerű jelentőségét az is aláhúzza, hogy az **USA-ban új Belbiztonsági Minisztériumot állítottak fel**, amelynek feladatai közé tartozik a veszélynek különböző színekkel történő megjelenítése és veszélyskála kezelése. Ugyanakkor a XXI. századi veszélyek igen részletes taglalásában megítélésem szerint kiemelten fontos helyen áll és aktuálisan fontos dokumentumként került adaptálásra a **Harci Tömegpusztító Fegyverek Elleni Stratégia (The National Strategy for Combat Weapons of Mass Destruction)**. Valójában a kevésbé ismert tömegpusztító fegyverek elleni stratégia meglepően újszerűen, a mai korszerű elvárások szerint koordinálja az amerikai lakosság és a fegyveres erők hazai és nemzetközi erőfeszítéseit a különböző állami és nem állami terroristák elleni küzdelemben, úgy az anyagi, mint a technológiai és a különböző tömegpusztító fegyverek vonatkozásában, illetve a hírszerzés tekintetében. *Külön kitér a biológiai-, a vegyi-, a radiológiai- és nukleáris fegyverek és a hordozóeszközök elleni védelemre.* Esetlegesen elképzelhető az is, hogy az iraki vezető, *Szaddám Husszein* és a közvetlen beosztású emberei figyelmen kívül hagyják e fontos, nemzetközi kihatású amerikai stratégia jogszabályi felfogását és gyakorlati előírásait.

Az Amerikai Egyesült Államok új és megváltozott stratégiáit jellemző ezen stratégiai esszémben a következő dokumentum az ún. **Cyber Biztonságot Elősegítő Stratégia (The National Strategy to Secure Cyberspace)**. A **cyber biztonsági stratégiának** kiemelkedő a szerepe a számítógépes információs rendszerek (állami és magán) biztonságainak elérésében, a **hekkerek** támadási kísérleteinek és behatolások megakadályozásában, továbbá a külső behatolások elleni védelmében. Különösen érvényes ez a fegyveres erők tekintetében. Az átláthatóság nem azonos az állam-és szolgálati titkok védelmével. Különösen érvényes ez a civil és katonai tanintézetek vonatkozásában.

A stratégiákat bemutató felsorolásomban a határokon átívelő transznacionális kábítószer kereskedelem megakadályozását szolgáló komplex erőfeszítés rendszer kibontása következő a sorban.. Ez pedig nem más, mint a **Kábítószer Elleni Stratégia (The National Drug Control Strategy)**. A kábítószeres (drogok) elleni nemzeti küzdelem a jóléti társadalom aktív tevékenységének meghatározó fejezete és kiterjedt nemzetközi fellépést követel, a természetstől a feldolgozáson át a kereskedésig. Az afganisztáni hadműveletben és a szerbiai klánok felszámolásával bizonyára nagy csapást mértek a termelő, elosztó- és kereskedelmi hálózatokra. Az általam kissé önkényesen felállított stratégiai sorrendet bezárja a pénzmosás amerikai és külföldi megelőzésével, továbbá annak feltárásával és megakadályozásával foglalkozó, a pénzügyi, a jogi és más kereteket taglaló **Pénzmosás Elleni Stratégia (a The National Money Laundering Strategy)**. Ebben a tekintetben a kezdeti eredmények már látszanak, és bizonyos szálak elérik a kétes módon vagyonokat szerzett milliárdosokat és a milliomosokat. Aztán beindult egy bizonyos nemzetközi egyeztetés és együttműködés a pénz világában és az állami szférákban. *(Lásd a Magyar Országgyűlésnek a témával kapcsolatos törvényét, stb.)*

Új védelmi stratégia a katonai helyett

Az amerikai katonai védelem teljes spektrumában különleges fontosságú kérdést képez az USA új védelmi stratégiája, amely a nemzeti biztonsági stratégiára épül. Ugyanis az új nemzetközi rendszerben az USA szupremáciájával a nemzetközi közösség tudja, hogy „*a politika kezében lévő katonai szerszámok és instrumentumok meghatározó szereppel és értékkel rendelkeznek.*” A katonai kérdéskör akárcsak átmeneti lebecsülése megannyi hosszú távú veszélyt hordoz magában. Az USA új védelmi stratégiájában a meghatározó felfogásrendszert főképp **George Walker, Bush elnök és Dick Cheney** alelnök, (korábban a texasi Hulliburton olajipari szolgáltató cég vezérigazgatója volt, és amikor mint védelmi miniszter itt járt, akkor cikket közölt az *Új Honvédségi Szemle 1992-es füzetében*, ahol a jelen sorok írójának egyik írása is megjelent. Aztán **Donald Rumsfeld** védelmi miniszter, **Richard Myers** tábornok, az Egyesített Vezérkari Főnökök Bizottságának elnöke, aki szerényen háttérbe húzódik, illetve a **Condoleezza Rice** asszony, az elnök nemzetbiztonsági tanácsadójának elképzelései azonosíthatók és leképezhetők. De ide sorolhatom **Paul Wolfowitz** védelmi miniszter helyett is. **A geostratégiai-, az aszimmetrikus-, a transznacionális- és nacionalista kihívások** és más elvárások következtében átalakuló amerikai fegyveres erők új és megha-

tározó dokumentumára vonatkozó első megjegyzésem a megnevezésére vonatkozik. Ugyanis az elfogadott megnevezés szerint ez a katonai stratégia az **USA Védelmi Stratégiája (The National Defense Strategy)** megnevezést viseli,- az összes tartalmi vonatkozásaival együtt. Miután elvetésre került a volt **Bill Clinton** adminisztráció által követett felfogás, hogy a **“csak halott katona ne legyen.”** Ezzel ugyan a **Clinton féle doktrína** szinte **megalapozta**: a négyéves alapos felülvizsgálat következtetéseit, amelyet még a régi katonai vezető, **Henry Shelton** tábornok, a vezérkari főnökök egyesített bizottságának volt elnöke hagyott jóvá 2001. szeptember 30-án. Ezután jöttek a **9/11-es** terrorista támadások biztonsági és katonai tapasztalatai, továbbá a jugoszláviai és az afganisztáni hadviselések tanulságai, a hivatalosan felkért, azaz a megkérdezett katonák és a különböző kutatóintézetek javaslatai és a szövetségesek véleményei. Ami az USA védelmi stratégiáját illeti, az USA lemondott a két **Sivatagi Vihar** típusú hadművelet megvívásáról, pontosabban szólva két regionális hadászati hadművelet egy időbeni megvívásáról.

A fentiekből kiindulva az amerikai fegyveres erők átalakítását (és kedves olvasók, elemzők figyelemét arra irányítom, hogy nem a fegyveres erők reformját) a következőkre alapozzák: (1) az integrációra, (2) a szinkronizációra, (3) a színenergiára és (4) az ellentmondás nélküliségre. Az előzőek fényében átalakítás alatt álló új amerikai katonai-, vagy ahogy most nevezik **védelmi stratégia** a XXI. század követelményei elvárása következtében, továbbá a színenergia realizálása érdekében előkészíti az új típusú - ahogy nevezem a XXI. századi – hadviselést. Elemzésem szerint ugyanis az 1991-es Öböl-háborúval lejárt a **posztipari típusú háborúk** korszaka. A XXI. századunk esetleges hadviselései (**mert a háború attribútuma fegyveres küzdelem, azaz a hadviselés**) már magukon fogják viselni a negyedik és a leendő ötödik generációs hadviselés jegyeit, miközben figyelembe veszik a XXI. századi **információs technológián alapuló elektronikát, a hadügyi, aztán az üzleti életben** végbemenő és más forradalmak újszerű eredményeit. Azaz a precíziós, avagy a nagy találati pontosságú, a műhold vezérlésű, a lézerrányítású, az infravörös, stb. új high-tech fegyvereket, az érzékelőket, a szenzorokat, a PGM fegyvereket, bombákat, rakétákat, azután a pilóta nélküli repülőgépeket, a légi és földi robotokat, az új anyagokat, a hálózat- centrikus hadviselés elvárásait, beleértve az **új katonai gondolkodást** tükröző nemzeti és nemzetközi hadviselési módokat. A fentiek alapján megállapítottam azt, hogy a **XXI. századi precíziós, nagy találati pontosságú hadviselés továbblépés és korszakváltás** előtt áll. Nem tudom eléggé kihangsúlyozni azt, hogy a mai nemzetközi rendszerben a XXI. századi információs korszak egyre gyorsuló kihívásai, netán egyes bizonytalanságai, aztán az aszimmetrikus

és transznacionális veszélyek fenyegetéseinek árnyékában a gyorsan zajló változások következtében a konzervatív vezetésű Amerikai Egyesült Államok most és gyorsan, szinte „lőháton,” majd „lőcserével” stratégiát váltott. Ezért számunkra ez az új 2002-es stratégia váltások többek között azt is jelentik, hogy az Amerikai Egyesült Államok a beavatkozó stratégiáról áttér a megelőző háború stratégiájára. Az elemző megközelítésében természetesen ez felgyorsított stratégiaváltás együtt jár megannyi nemzetközi vonzattal, a belföldi és a pénzügyi kihatásokról nem is beszélve. A politikai és a csatlakozó stratégiák váltása következtében a XXI. századi Amerikai Egyesült Államok sutba dobta a „két regionális hadászati művelet” koncepcióját (lásd „Előtérben az új koncepció: két regionális hadászati művelet egy időben” című tanulmányt a *Nemzetvédelmi Egyetemi közlemények* 1997. évi 3. számában) és rátért a megelőző hadviselés stratégiájára. Ez az áttérés egyelőre a támogatás mellett kisebb jogi értelmezési vitát váltott ki úgy az USA-ban, mint a szövetségesek és barátok között. Miközben *Donald Rumsfeld* védelmi miniszter kijelentette, hogy az észak-koreai atomfegyver program felújítása és következményei miatt az USA akár két fronton is képes sikeresen háborúzni. Ezzel szemben *Colin Luther Powell* külügyminiszter Észak-Koreával szemben elegendőnek látja a „kimért szorítás” maximális pénzügyi és politikai nyomásyakorlását, kiegészítve az ENSZ BT határozatával. A *Colin Luther Powell* féle diplomáciai doktrína az Iraki szabadság Hadművelet kezdetén úgy az USA-ban, mint az ENSZ-ben, a NATO-ban és az EU-ban kudarcot vallott.

Az USA Fegyveres Erőinél katonai vonatkozásban létrehozzák a **SJTF főparancsnokságát**. Kiemelkedően fontos annak a ténynek a rögzítése, hogy a *George W. Bush* elnök irányításával az *Amerikai Egyesült Államok stratégiai irányváltása a XXI. századi hadviselésben gyökeres korszakváltással ér fel*. A folyamatosan változó hadviselésben végbemennő XXI. századi globálisnak minősíthető hadügyi- és más forradalmak szerteágazó eredményein – beleértve a kettős rendeltetésű árukat és szolgáltatásokat is - alapuló korszakváltás ugyanis magában foglalja a veszély alapú stratégiáról a képességalapú stratégiára az áttérést, miközben alig csökkentik a sebezhetőséget, továbbá jelentősen megnövelik a meglepetést és a váratlanságot. **Ezek paradigmaváltást vonnak maguk után:** a katonai erőkkel kapcsolatos tervezésekben, a védelem kérdéskörében, az erők előretolt elhelyezésében, a nagyobb hadműveletekben, a kisebb katonai kontingensek előre nem látott és tervezett feladatainak tervezésében, valamint a jelenlegi erők struktúrájában, felszerelésében és kiképzésében. **A nemzetközi terrorizmus elleni küzdelemben előtérbe kerül a vegyi-, a biológiai-, a radiológiai-, a nukleáris- és megnövelt hatású**

(angol rövidítéssel CBRNE) fegyverek-, valamint a ballisztikus rakéták elleni védelem. A katonai készenlétben és kiképzésben az első helyre kerülnek az előre telepített erők és a „*first to fight*” készenlétű egységek. A globális hadviselési képesség megköveteli a globális logisztikai támogató rendszer meglétét és működtetését. Új feladat a katonai képességeknek a nem állami szereplőkhöz való eljuttatásának, azaz a fegyverzetek szétáradásának a megakadályozása a nemzetközi szintéren és a rejtett nemzeti vonatkozásokban. A Bush-féle doktrína, azaz amerikai védelmi stratégia előírja és tervbe veszi az Amerikai Fegyveres Erők gyors átalakítását. Ezt a szóban forgó átalakítást közel hat lépésben tervezik megvalósítani.

Az Amerikai Fegyveres Erők átalakításának érvényes hat lépése felöleli:

1. az USA honi és tengerentúli katonai bázisainak védelmét,
2. a veszélyek elhárítására katonai erők fenntartását,
3. az ellenséges (ellenfeles) valóság felfedést, kutatás okainak keresését és kutatását,
4. az információs hálózat védését,
5. az információs technológián alapuló kapcsolat fenntartását az USA erők, főképp az egyesítettek között és
6. az új képességek működtetését az ellenséges támadások felfedésére.

A haderőnemeknél a következők a fejlesztési elképzelések

A szárazföldi haderőnél a Patriot rakéta légvédelmi rendszer, a közepes hatótávolságú légvédelmi rendszer (MEADS), a felderítő, a szállító járművek, köztük a pilóta nélküli repülő eszközök kerülnek előtérbe. Növelik az meglévő informatikai rendszerek hatékonyságát, előtérbe helyezik a „*Jövő Harci Rendszerét,*” köztük a hálózat centrikus hadviselést és a robotok alkalmazását.

A haditengerészetnél és a tengerészgyalogságnál létrehozzák a csapásmérő expedíciós csoportokat a hálózat centrikus hadviselés érdekében. Fenntartják a közeli légi támogató csoportokat és fejlesztik a gyors légi átdobás lehetőségeit.

A légi erők kötelekeinél kiemelten fontos lesz a honi és az előretolt légibázisok védelme. Tervezik alkalmazni az új repülőgépfedélzeti lézer- és veszteség előrejelző programokat. A harcászati csapásmérő légi erők emelik az információs hadviselési képességet, az egyesített mobilitást, erősítik az űrképességeket és fokozzák a rendszerek túlélőképességét. Átalakítják a repülő wingek szervezeteit és ennek keretében létrehozzák a hadművelési, üzemeltetési, logisztikai és egészségügyi csoportokat. A régi fegyverzeti programokat folytatják és számos újat indítanak be. A katonai költségvetést megemelik, 2003-ra előirányozták 392.8 milliárd US dollárt. *A logisztikai támogatást áramvonalasítják és a szervezeteket a szárazföldi haderőnél és a légi erőkönél átszervezik. A különleges erők újra a figyelem középpontjába kerültek. Azokat is átszervezik, újra felszerelik és átképzik a csapatokat*, miközben növelik a műholdas támogatást. Az **Iraki Szabadság Hadművelet** (amelyet negyvenhat ország, közte hazánk támogatott) elsődleges tanulságai szerint a hadviselési korszakváltásban a főhangsúlyt a sokkoló-elrettentő hatásra, a hadművelési meglepetésre, a high-tech felszerelésre, a hagyományos és új képességek ötvözésére, és a **komplex logisztikai támogatásra** helyezték.

Nemzetközi változások a stratégiákban és doktrínákban

A nemzetközi szinten az új világrend (*kétpólusú: első pólus a rend világa és a második pólus a káosz világa*) és a regionális erőviszonyok módosulása következtében átdolgozza stratégiáját többek között a NATO, azután például Németország, Oroszország, Kína, India, Pakisztán, Izrael és több más ország. Megemlítem és kiemelem azt, hogy **Oroszország** viszonylag új biztonsági koncepcióval és katonai doktrínával rendelkezik. Az orosz katonai doktrína (1) a katonai-politikai alapokat, (2) a katonai stratégiai fundamentumokat és (3) a védelemgazdasági kérdésköröket taglalja, de doktrínáinak átírását máris megkezdte. **Németország** az Iraki Szabadság Hadművelet kezdetén bejelentette, hogy újradolgozza biztonságpolitikáját. Ugyancsak említésre méltó az, hogy a **Kínai Népköztársaság** is új „*védelempolitikát*,” dolgozott ki, amely a **Kínai Nemzeti Védelem** címet viseli és közre adta. *“A kínai stratégia alapelve az aktív védelem”*. Ez is a nyitás egy új formája. **India** biztonsága érdekében rakétafejlesztéseket végez és növeli tengeri biztonságát. **Izrael** a permanens palesztin intifáda miatt kidolgozott és kipróbál egy új doktrínát, *amelyet most elsőként bemutatok*.

Az izraeli (új és nagy távolságú) doktrína

A nem hagyományos és aszimmetrikus veszélyek kapcsán – bizonyára figyelembe véve az amerikai stratégiát - Izrael bevezeti azt a doktrínát, amely a nagy távolságú megelőző támadásra és a második csapásra épül, miközben támaszkodik a tengeralatti nukleáris képességre és a terület megőrzésére. *A régi doktrína alapját a határok és a szuverenitás megvédése képezte. A nem konvencionális hadviselés az utóbbi időben a korábbi triádot, azaz az elrettentést, a korai riasztást és döntő győzelmet nem preferálta, vagyis azok hatástalanná váltak. Az új típusú palesztin terror új válaszokat követel – mondják izraeli szakértők. Ezért az új izraeli doktrína szerint megváltozott triád már magában foglalja azt (1) a bizonyos elrettentést, (2) a korai riasztást és (3) a jogos önvédelmet. Az izraeli katonai szakértők szerint erre a lator és haramia államok és a nem állami aktorok lépései miatt van szükség. Például Irán rakétáinak képessége és távolsága, aztán a Libanonban állomásozó Hetzbollach és más szervezetek is egyre növelik csapásmérő képességeiket.* Ezért az izraeli haderőnek flexibilisebbnek, a légierőnek hadműveletileg csapásmérőbbnek, a haditengerészetnek pedig másodcsapásmérőnek kell lennie. Az USA a nagy távolságra megvívandó hadműveletekre és más katonai feladatokhoz 2003-ra 2.16 milliárd USA dolláros támogatást nyújt Izraelnek.

Hazánk általános és katonai biztonsága építésénél figyelembeveendő tanulságok és következtetések

(1) Elkerülhetetlen paradigmatváltás a magyar hadügyben és hadtudományban, továbbá a stratégiai kultúrában. (2) A hadviselési korszakváltás hatásai kihatnak a honvédség fenntartására és alkalmazására. (3) A magyar haderőreform helyett haderőátalakítás kerüljön végrehajtásra. A műfajilag aztán irányultságukban és funkcióikban is élesen eltérő és különböző új amerikai stratégiák ismertetésének befejezésével arra hívnám fel az olvasók, a hadtudósok és a stratégiai témakörök iránt érdeklődők szíves figyelmét, hogy az általam leírtak azt sugallják, hogy a ma már egyetlen globális világhatalom szerepvállalása okán a szövetségesi helyzetünkben adódóan az asztalon fekvő téma igen alapos tanulmányozásra szorul. *Aztán Celeste A. Wallander Foreign Affairs-beli írása is csak a jéghegy csúcsát tárta a politikusok elé, mivel eddig elsiklottak a kritikák felett.* A XXI. századunk új hadviselésének változásainak tükrében a szóban forgó témakör újdonságait, vele párhu-

zamosan az új amerikai állami dokumentumokat behatóan tanulmányozzák úgy a NATO, mint a Európai Unió országaiban és fegyveres erőiben, azok vezérkaraiban és kutató intézeteiben, de másutt is.

Az Atlanti Szövetség védelmi minisztereinek a varsói értekezletén, közzismertebben az ún. „**varsói**” megelőző csapás kérdéskörében, majd az állam-és kormányfők **prágai csúcán** megtárgyalták a NATO parancsnoksági rendszerének kiigazítását, a fegyverzet beszerzés harmonizálását és a tagfelvételt, a bővítést. A NATO gyors döntései értelmében felállításra kerül az úgynevezett **gyors reagálású haderő**, népszerű nevén a NATO REAGÁLÓ ERŐ. Ez a majd 21.000 katonából álló, hét nap alatt a világon bárhol bevethető **gyorsan reagáló katonai erő** felhasználható és **alkalmazható lesz**: (1) a békefenntartás, (2) az alacsony intenzitású katonai konfliktusok esetén, vagyis (3) képes lesz a terrorelhárításra és megelőző csapások mérésére. Értékelésem szerint ez azt is jelenti, hogy a NATO-nak módosítani szükséges az 1999-ben Washingtonban elfogadott **Stratégiai Koncepcióját**, miáltal az ellenzők ellenében hivatalossá teszik a megelőző csapás koncepcióját. Ezzel együtt a NATO az ún. **prágai védelmi képességek kezdeményezést (Defense Capabilities Initiative) négy területen tervezi megvalósítani**: Úgymint (1) a vegyi, biológiai, radiológiai és nukleáris fegyverek terén, (2) az információs fölény vonatkozásában, (3) az interoperabilitás és harci hatékonyság tekintetében és (4) a telepítés és fenntarthatóság területein. Továbbá a NATO átalakítja – rövid időn belül újra- a parancsnoksági struktúráját. Nekünk, mint az Európai Unió leendő tagjának széleskörűen számolnunk kell az **Európai Képességek Akció Terv** minden kihatásával, az **Európai Biztonsági és Védelmi Politika (European Security and Defence Policy = ESDP)** megvalósításával. A macedóniai feladat egyben vizsga is.

Visszatérve a szóban forgó amerikai stratégiákat tartalmazó dokumentumokra, most azt szükséges megjegyezni, hogy ezeket még az ún. **ad hoc globális világkoalíció** tagállamaiban is mindenre kiterjedően számításhoz veszik és elemzik. **Ennél fogva ezeket a különleges fontosságú stratégiai kérdéseket nálunk a HM tárcánál és a Magyar Honvédség különböző szintű parancsnoki és törzskiképzései rendszerében célszerű oktatni, beleértve az egyetemi képzés folyamatát is.** Elsősorban azért, mert ezek biztonsággal összefüggő égető problémák és aktuális stratégiai nézetrendszerek ott hevernek a politikusok, a diplomaták, a katonai vezetők, - tervezők, továbbá a katonai kutatóintézetek asztalain. Valamint ezek a súlypontos kérdések az államvezetés és működtetés kérdéseinek alfái és omegái. **Másodsorban**, pedig az általam, nevesített összetett problémák mindenkitől, de leginkább a magyar katonai vezetéstől, első-

sorban a *tervezőktől*, másodsorban pedig *a katonai termelői és fogyasztói logisztikától* úgy elméleti, mint gyakorlati, sőt kivitelezhetőségi választ várnak. **Harmadsorban** új feladatként elő kell segíteni az önkéntes haderő felállítását, részt kell venni a nemzetközi terrorizmus elleni műveletekben, folytatni és felgyorsítani a haderőben megkezdett modernizáció végrehajtását. **A feladat ezért új és felelősségteljes.**

Ezen biztonságstratégiai esszém befejezésül a konklúzióm a leírtakon túlmenően mindössze annyi, hogy a fentieket nem lehet figyelmen kívül hagyni a viszonylag új **Magyar Köztársaság Nemzeti Biztonsági Stratégiájának** módosításánál, aztán a **Magyar Köztársaság Védelmi Stratégiájának** sürgős kimunkálásánál és elfogadásánál, követve a különböző, alap-, funkcionális,- támogatói,- stb. doktrínák kidolgozásában, továbbá azok gyakorlótéren történő kipróbálásánál és a rendszeres, nemzetközi tapasztalatokat is figyelembevevő folyamatos és intellektuális karbantartásánál. Az új felfogású amerikai stratégiák elemzésének ilyen megközelítése és a konklúziók azt is kimondatják az elemzővel, hogy a jelenben és jövőben a Magyar Köztársaság számára a transzatlanti stratégiai reláció alapvető érdekű, de ez nem okozhat kárt a szépen felfelé ívelő és nagy reményekre feljogosító az európai kapcsolatainkban. Hiszen feltehetően hazánk 2004-ben felvételt nyer az Európai Unióba és visszatér abba a közösségbe, ahonnan a második világháború után egy sor ok és okozat folytán kiszorult, vagy kiszorították. Ezen tényezők miatt a közös gondolkodás és cselekvés még további kihívásokat állít elénk és a megoldás keresés is csak közösen történhet.

Ebből a hadtudományi esszéből az is kiviláglik, hogy a magyar hadtudomány megosztott művelésében a XXI. század elején a tengernyi új dolgok és módosulások most és azonnal kikényszerítik az elméleti nézet- és gyakorlati változtatásokat, egyszóval a paradigmaváltást. Mert csak így tudunk a hadtudomány főáramlatában maradni, ellenkező esetben a perifériákra sodródunk. ***Csak a paradigmaváltás véghezvitele szolgáltathatja az esetleges továbblépés és a nyugathoz történő ilyen szempontú felzárkózás és beágyazódás eshetőségét.*** Különben arra a pontra juthat a magyar hadtudomány és hadügy, a hadművészet, különösen a stratégia, amerre néhány nem demokratikus állam haderejének a hadi- és harci technikája jutott.

Hogy senki se értse félre az előző mondatot, **Lord George Robertson** NATO főtitkár kijelentése alapján a biztonsági potyautas és az elavult rozsdavasakért, aztán a „**bealkalmazkodó**” főtiszti gondolkodásmódot nem a régi-, és főleg nem a mai tisztikar a felelős. De a ma és a tegnap regnált politikai és katonai felső vezetést erre rádöbbsenteni a hadtudósok

felelőssége. *De ez már egy másik történet, hogy ki, mikor, mit, hol, hogyan, mivel és miért tett meg, vagy tenni elmulasztott.* Netán mindez mibe került és mibe fog kerülni? A megváltozott biztonságpolitikai környezetben újra ki kell dolgozni a *Magyar Köztársaság Nemzeti Biztonsági Stratégiáját. A Magyar Köztársaságnak, pedig egy vadonatúj védelmi stratégiára van szüksége.* A Magyar Honvédségnek pedig azon is alapuló doktrínákra, közte *a varratmentes logisztikára.* Ezért is elkerülhetetlen a paradigmaváltás és az új gondolkodásmód. Aztán kellenek az új elgondolások, a tervek, a humán-, a pénzügyi és más erőforrások szinkronjai, a hadművelleti szinergiák érvényesítése. A szakemberek munkáját *“piáros”* tettekkel nem lehet pótolni. A folyó kormány- és tárcaszintű felülvizsgálat egyik eredménye az lehet, hogy a tárca és honvédség felhagy a haderőreformmal.

A folyó haderőreform helyébe a honvédség átalakítását célszerű helyezni, mégpedig a nemzeti- és szövetséges elvárások szerint, a XXI. század követelményei, a modern hadviselés, többek között a haderő fenntartás- üzemeltetés és pénzügyi támogatások függvényében. A védelmi felülvizsgálat várható eredményeként mintegy két szárazföldi dandárral, aztán 14 lizingelt, majd megvásárolt harci-repülőgépből, feljavított helikopterekből és légvédelmi kötelékekből, végül mintegy közepesen erős logisztikai támogató szervezetekből összetevődő katonai erővel számolhatunk, amelynek a mai hadviselés elvárásainak kell megfelelni az önkéntes haderő vonatkozásában. Ehhez szükséges a nemzetközileg is adekvát logisztikai támogatás alapfeltételeinek megteremtése: katonai logisztikai központ mint katonai egység tekintetében.

A jövőben szükség lesz az **alkalmi összhaderőnemi expedíciós és inváziós katonai erőcsoportok** felállítására, felszerelésére, kiképzésére, a helyszínre való szállítására, az alkalmi nemzetközi koalícióban történő bevetésére és folyamatos logisztikai támogatására. Ugyancsak új feladat az aszimmetrikus védelem kérdéskörének elméleti kimunkálása és a gyakorlatba történő átültetése. Ezért szükséges feldolgozni és figyelembe venni az **Iraki Szabadság Hadművelet** összes politikai és katonai tanulságait, szövetséges és nemzeti szinten egyaránt, mert az elemzéseim szerint a bagdadi csata és a moszkvai csata között igen kevés párhuzamot lehet vonni.

Befejezésül a Nobel díjas *Sír Leonard Spencer Winston Churchill* idézem: *„ A hadsereg nem olyan, mint egy korlátolt felelősségű társaság, amely hétről hétre újjászervezhető, átalakítható, megszüntethető és átformálható. Nem élettelen tárgy, mint egy ház, amely lerombolható,*

*megnagyobbítható vagy szerkezetileg átalakítható a tulajdonos vagy a bérlő szeszélyei szerint.” De nekünk egy átalakított és modernizált katonai erőre, a korszerű **Magyar Honvédségre** van és lesz szükségünk. Lehet, hogy **W. Churchill** megfogalmazása nem teljes, de jobbat ma még senki nem tud megfogalmazni. **Bizakodhatunk abban, hogy elkezdődik az új Magyar Honvédség kiépítése, a magyar honvédelem megszervezése és a társadalmunk sokoldalú igényeinek és elvárásainak teljesítése.***

Felhasznált irodalom:

1. **Andrew J. Pierre:** Europe and missile defense: Tactical Considerations, fundamental. Arms control Today, Washington, May, 2001.

2. Terrorism, asymmetric warfare and weapons of mass destruction: defending the U. S. homeland. CSIS, 2001.

3. **Gáspár Tibor:** Gondolatok a haditechnikai eszközök üzemeltetéséről. Katonai Logisztika, 10. évfolyam, 2002. 3. szám.

4. NATO' S NATIONS, and Parties for Peace. 50 th Anniversary of NATO. 1949-1999.

5. **Peter Paret:** Makers of Modern Strategy from Machiavelli to the Nuclear Age. Princeton University, 1941.

6. **Dr. Csabai György:**

- A XXI. századi magyar katonai logisztika azon aspektusai és mintái, amelyek összekötnek. (Az ILTT 2002-es pályázatán különdíjat nyert tanulmány.) Katonai Logisztika, 2003/1.

- A stratégia fogalma és megközelítése. Nemzetvédelmi Egyetemi Fórum, 2002. 10.-11.-12. szám.

- Fenyegető veszélyek a 21. században. Katonai Logisztika, 2002. 3. szám.

- A Pentagon új haderő-fejlesztési programja. Ország-határ, 1993/41.

- Európa védelme a XXI. században. Ország- határ, 1994/39.

- The basic principles of defense of the Republic of Hungary. Verteidigungsanalysen, Sicherheitspolitik. Amt für Studien und Übungen der Bundeswehr. Aufgabe 9 December, 1993. Bergisch Gladbach.

- A belga fegyveres erők 2000-2015-ös modernizálási terve. Nemzetvédelmi Egyetemi Fórum, 2002.7.-8-9. szám.
 - Ewolucja budzetu obronnego, zmiany w sektorze obronnym oraz stan wegierkiej technologii zbrojeniowej. Zeszyty Naukowe, Akademia Obrony Narodowej, Nr. 4, (33). 1998. Warszawa.
 - Skúsenosti reforiem (reformy) maďarských obranných síl. Bratislava, Zbornik Sims, 3/2000. Slovenko – maďarsky seminar. Szlovely Institut Mezdnarodnych Studi. (Duna-szerdahely, 2000. Február 10-11.).
 - A Lengyel Köztársaság biztonsági stratégiája. Hadtudomány, 2002/2.
 - Az USA XXI. századi biztonsági és más stratégiái. KAPU, XVI. évfolyam, 2003. 03.
 - A nemzetközi terrorizmus elleni hadjárat első szakaszának tapasztalatai. Katonai Logisztika, 2002/1.
 - Összegezett tanulságok (és tények) a moszkvai csata hadtápbiztosításáról. Hadtápbiztosítás, 1986. évi 3. szám.
 - A stratégia általános jegyei az ókortól napjainkig. ÚHSZ, 2003/2.
7. **Albrig, Madeleine:** Why bigger is better. The Economist, 1997. February.
 8. **Rumsfeld, Donald H.:** Transforming The Military. Foreign Affairs., May/June, 2002.
 9. National Security Strategy for A New Era. Washington, 1999.
 10. National Military Strategy of USA. WASHINGTON,1997.
 11. National Strategy for Homeland Security. Office of Homeland Security, July 16 2002.
 12. U. S. drafting 3-front attack against Iraq. International Herald Tribune. Saturday and Sunday, July 6-7. 2002.
 13. Prepared Testimony of U.S. Secretary of Defense Donald H. Rumsfeld, Senate. Armed Services Committee. Tuesday, June 21, 2001.
 14. Text of President Bush's Address ont he Middle East.

15. Jahantha Dhanapala: The impact of september 11 on multilateral arms control. Arms Control Today, Washington, March 2002.
16. Normalizing U.S.- Russian Relations. Strategic Forum. No. 180. April 2001.
17. Bush megelőző csapásról beszél. Népszabadság, 2002. szeptember 21.
18. President, Department of Homeland Security,. President George W.. Bush, June, 2002.
19. Terrorist organisations and states and weapons of mass destruction. CSIS, September 24, 2001.
20. Asymmetric and terrorist attacks with radiological and nuclear weapons. CSIS, September 23, 2001.
21. A new US Strategy for Counter-Terrorism and Asymmetric Warfare. CSIS, September 19, 2001.
22. **Jakus János - Kálló László:** Terrortámadás az Egyesült Államok ellen. ÚHSZ, 2002/9.2.
23. National Security Strategy of the United States. January 1998.
24. National Military Strategy of the United States. 1992.
25. **Dr. Csabai György-Sebők Béla:** Az Egyesült Államok új nemzeti katonai stratégiai koncepciójáról. Új Honvédségi Szemle, (UHSZ) 1992. 2. szám.
26. **Dr. Csabai György – Sebők Béla:** A clintoni külpolitika alapvető vonásai. ÚHSZ, 1995/4.
27. Quadrennial Defense Review Report. Department of Defense United States of America. September 30, 2001.
28. **Nagy Gábor:** Új amerikai doktrína. HVG 2002. Szeptember 28.
29. **Martin Agüera:** NATO Response Force Divides Europeans. Defense News, October 7-13, 2002.
30. Bush dönthet a háborúról. Népszabadság, 2002, október 12.
31. **Nagy Gábor:** Egy texasi vállalat tüdőklése. Népszabadság, 2002. szeptember 28.
32. Védelmi felülvizsgálat. ÚHSZ, 2002/11.

33. The National Security Strategy Of The United States of America. THE WHITE HOUSE WASHONGTON. September 17, 2002.
34. **Michael Hirsh:** Bush and the World. Foreign Affairs. September/October 2002.
35. **Stuart Harrington:** Katonai titkosszolgálatok története. GRU, AMAN. Püedlo Kiadó.
36. Bin Laden élve vagy halva. Népszabadság, 2002. december 7.
37. National Strategy To Combat Weapons Of Mass Destruction. THE WHITE HOUSE, december 1. 2002.